

**SPECIALIOSIOS TAISYKLĖS PAREIŠKĖJAMS, TEIKIANTIEMS VIETOS PROJEKTŲ
PARAIŠKAS PAGAL VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS
„KUPIŠKIO RAJONO INTEGRUOTA 2007–2013 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA
GYVENIMO KOKYBEI KAIME GERINTI“**

**I PRIORITETO „KAIMO GYVENVIEČIŲ VIEŠOSIOS INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA
IR KONKURENCINGUMO STIPRINIMAS“
PRIEMONĘ „KAIMO TURIZMO IR VERSLO PLĖTRA“**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specialiosios taisyklės pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas pagal vietos plėtros strategiją (toliau – Taisyklės) skirtos pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas Kupiškio rajono vietos plėtros strategijai (toliau – strategija) „Kupiškio rajono integruota 2007-2013 m. vietos plėtros strategija gyvenimo kokybei kaime gerinti“ įgyvendinti.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Vietos plėtros strategiją, įgyvendinamą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „Leader metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 3D-578 (Žin., 2008, Nr. 126-4817; 2009, Nr.114-4869; 2010, Nr. 49-2390, Nr. 145-7465) (toliau – VPS administravimo taisyklės),.

3. Taisyklės taikomos pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas pagal veiklos sritį „Paslaugų verslo ir alternatyvių žemės ūkio veiklų skatinimas“.

II. SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

4. Taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

Agentūra – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

Agentūros TERPAS – Agentūros Kaimo plėtros ir žuvininkystės programų departamento teritorinis paramos administravimo skyrius.

EDV – ekonominio dydžio vienetas. Ūkio ar žemės ūkio valdos ekonominis dydis skaičiuojamas vadovaujantis Žemės ūkio valdos ar ūkio bendrojo standartinio gamybinio pelno ir ekonominio dydžio, išreikšto ekonominio dydžio vienetais, apskaičiavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 3D-1106 (Žin., 2010, Nr. [155-7882](#)).

ES – Europos Sąjunga.

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

Programa – Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa.

VVG – vietos veiklos grupė.

Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Bendrosios išlaidos – atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais projekto paraiškos, verslo plano rengimo ir (arba) įgyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra tęstinė ar periodinė veikla, susijusi su pareiškėjo įprastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (įskaitant ekspertizę, statinio statybos sklypo inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų trasų inžinerinių, geodezinių, topografinių tyrinėjimų dokumentų) išlaidos, nekilnojamojo daikto įregistravimo ar duomenų apie nekilnojamąjį daiktą, į kurį investuojama įgyvendinant vietos projektą, atnaujinimo Nekilnojamojo turto registre išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų, statybos leidimo įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla.

Didžiausiasis įkainis – įkainis, nustatytas vadovaujantis Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones didžiausiųjų įkainių nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 3D-330 (Žin., 2007, Nr. [78-3158](#); 2008, Nr. [122-4638](#)), pagal kurį apskaičiuojama didžiausia mokėtina paramos suma. Didžiausiasis įkainis nustatomas litais be pridėtinės vertės mokesčio.

Kaimo gyventojas – fizinis asmuo, kuris ne mažiau kaip vienerius metus iki vietos projekto paraiškos pateikimo nuolatinę gyvenamąją vietą deklaruoja Kupiškio rajono kaimo vietovėje.

Kaimo vietovė – kaimas, miestelis ar miestas, kurio gyventojų skaičius neviršija 6 000 gyventojų.

Vietos projektas – visuma dokumentų, kuriuose nurodomi verslo plane (projekto apraše) numatyti veiksmai, pagrįsti paramos paraiškoje, jos prieduose ir tam tikrose duomenų bazėse esama informacija ir pinigų suma numatytiems projekto tikslams pasiekti.

Vietos projekto paraiška – vietos plėtros strategijos vykdytojo parengtas dokumentas, kurį turi užpildyti ir strategijos vykdytojui pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti lėšų vietos projektui įgyvendinti.

Vietos projekto vykdytojas – pareiškėjas, kuris pateikęs vietos projekto paraišką, gauna arba yra gavęs lėšų vietos projektui įgyvendinti.

VVG teritorija – kaimo vietovė, kurios gyventojų skaičius yra nuo 5 tūkst. iki 150 tūkst., įskaitant mažus miestelius, taip pat miestus, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. ir kurioje gyvenančių ir (arba) veikiančių asmenų interesams tenkinti įsteigta VVG.

Ūkininkas – fizinis asmuo, kuris vienas arba su partneriais verčiasi žemės ir miškų ūkio veikla ir kurio ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre, o žemės ūkio valda – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre bei pastoviai gyvenantis Kupiškio rajono VVG veiklos teritorijoje.

Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia PROGRAMA, VPS administravimo taisyklės, III krypties priemonių įgyvendinimo taisyklės, Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos administravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-153 (Žin., 2007, Nr. 41-1562; 2009, Nr. 21-834; 2010, Nr. 11-547) ir kiti teisės aktai.

III. INFORMACIJA APIE STRATEGIJĄ

5. Kviečiama teikti vietos projektų paraiškas pagal strategijos „**Kupiškio rajono integruota 2007-2013 m. vietos plėtros strategija gyvenimo kokybei kaime gerinti**“, I prioriteto 1.3 priemonę „Kaimo turizmo ir verslo plėtra“;

6. Pagrindiniai tikslai ir uždaviniai, remiamos priemonės yra:

I Prioritetas. Kaimo gyvenviečių viešosios infrastruktūros plėtra ir konkurencingumo stiprinimas.

Tikslas. Gražinti kaimo gyvenvietes atnaujinant ir gerinant viešąją infrastruktūrą, sutvarkyti ar naujai įrengti aktyvaus poilsio ir rekreacines zonas išsaugant gamtos ir kultūros paveldą, kurti patrauklią kaimo gyvenamąją aplinką ne tik išsaugoti liekamąją, bet ir sukurti pridėtinę gyvenamosios vietovės vertę.

Uždaviniai:

- Gerinti komunalinių paslaugų kokybę ir kaimo gyvenviečių būklę.
- Sudaryti sąlygas sveikos gyvensenos skatinimui ir aplinkosaugai gerinti.
- Didinti kaimo vietovių patrauklumą ir kurti palankias turizmo ir verslo prielaidas.
- Stiprinti atokių gyvenviečių konkurencingumą.
- Skatinti vietos gyventojus veikti novatoriškai ir vertinti vietos išteklius.

1.3 Priemonė. Kaimo turizmo ir verslo plėtra.

Tikslas: remti mikroįmonių ir kitų smulkiojo verslo iniciatyvų kūrimąsi ir plėtrą kaime, skatinant paslaugų verslą ir alternatyvias žemės ūkiui veiklas.

6.1. Specialieji tikslai:

6.1.1. sukurti naujas ir išlaikyti esamas darbo vietas kaimo gyventojams;

6.1.2. didinti ne žemės ūkio srities veiklos įvairovę ir apimtis kaime;

6.1.3. skatinti paslaugų plėtrą;

6.1.4. remti ir gaivinti kaimo paveldo vertybes.

6.2. Veiklos tikslai:

6.2.1. skatinti kaimo gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, verslumą;

6.2.2. remti naujas smulkiojo verslo iniciatyvas kaime;

6.2.3. stiprinti veikiančių ar naujai sukurtų smulkaus verslo subjektų gyvybingumą ir skatinti jų modernizavimą;

6.2.4. puoselėti tradicinių amatų technologijas, sudaryti sąlygas reprezentuoti tradicinių amatų gaminius ir jais prekiauti;

Veiklos sritis: paslaugų verslo ir alternatyvių žemės ūkio veiklų skatinimas.

7. Pagal priemonę remiama:

7.1. su žemės ūkiu nesusijusių paslaugų teikimas Kupiškio rajono vietos veiklos grupės veiklos teritorijoje;

7.2. produktų, išskyrus bioetanolį ir kitus biokurui, maistui ir pašarams priskiriamus produktus, patenkančius į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedą (toliau – Sutarties I priedas), nedidelės apimties gamyba;

7.3. vieno ar kelių tradicinių amatų kūrimas ir plėtra;

7.4. kaimo turizmo skatinimas, įskaitant amatų plėtrą kaimo turizmo sodybose;

7.5. turistinių stovyklų kaimo vietovėse įkūrimas ir plėtra (išskyrus miško vietoves).

7.6. Viename projekte gali būti numatyta kelių remiamų veiklos rūšių ir (arba) tradicinių amatų kūrimas ir (arba) plėtra.

8. Pagal Priemonę neremiamos:

8.1. investicijos, remiamos iš kitų ES fondų ar bet kurios kitos nacionalinės programos (pvz.: hipodromų įrengimas ir plėtra, kempingų įrengimas ir kt.), investicijos, atliktos nesilaikant Programos Priemonės aprašyme nustatytų takoskyrų su kitomis ES finansavimo priemonėmis, investicijos, remiamos iš ES finansinės priemonės lėšų, žuvininkystės regionų plėtros strategijose numatyti įgyvendinti projektai ar jų dalys (etapai);

8.2. pagal kitas Programos priemones remiamos veiklos sritys, pvz., žemės ūkio vandentvarka, miškų infrastruktūros gerinimas (priėjimo prie miško žemės gerinimas, privačiuose miškuose įrengiant ar rekonstruojant miško kelius su žvyro danga; miško sausinimo sistemų įrengimas ir rekonstrukcija vietovėse, nepriklausančiose „Natura 2000“ tinklui);

8.3. vietos projekte numatyta veikla ir investicijos, susijusios su:

8.3.1. magistralinių, krašto, rajoninių, vietinės reikšmės kelių, gatvių (išskyrus Taisyklių 7.1.1 punkte nurodytus atvejus) statyba, tvarkymu;

8.3.2. alkoholinių gėrimų gamyba;

8.3.3. tabako gaminių gamyba;

- 8.3.4. ginklų ir šaudmenų gamyba;
- 8.3.5. azartinių lošimų ir lažybų organizavimu;
- 8.3.6. didmenine prekyba, prekybos tinklų plėtra;
- 8.3.7. finansiniu tarpininkavimu, pagalbine finansinio tarpininkavimo veikla;
- 8.3.8. draudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla;
- 8.3.9. nekilnojamojo turto operacijomis;
- 8.3.10. teisinės veiklos organizavimu;
- 8.3.11. medžiokle ir su ja susijusiomis paslaugomis.

IV. PARAMOS DYDIS

9. Suteikiamos paramos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant tik į tinkamas finansuoti projekto išlaidas. Minimali projekto vertė be PVM – **5 000,00** Lt (penki tūkstančiai litų).

10. Finansuojama iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projektų išlaidų

11. Didžiausia paramos suma vienam projektui:

- iki 69 758,65 Lt (šešiasdešimt devynių tūkstančių septynių šimtų penkiasdešimt aštuonių litų ir 65 ct) jei paramos gavėjas yra mikroįmonė, ūkininkas, kaimo gyventojas.

12. Pareiškėjas, vietos projekto vykdytojas vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu tuo pačiu metu negali dalyvauti įgyvendinant kitas investicines Programos priemones, išskyrus Programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ veiklą „Asbestinių stogų dangos keitimas“. Pakartotinai investicinės paramos pagal šią ar kitas Programos priemones galima kreiptis tik įgyvendinus ankstesnįjį ES lėšomis finansuojamą projektą:

12.1. ne anksčiau kaip pateikus paskutinįjį mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą, išskyrus Taisyklių 12.2 punkte nurodytą atvejį;

12.2. pareiškėjai, dalyvaujantys įgyvendinant Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonę „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ (toliau – PNŪ), pakartotinai paramos pagal Programos investicines priemones gali kreiptis tik tada, jei iki paramos paraiškos pagal Programos investicinę priemonę pateikimo dienos įvykdė visas investicijas ir įsipareigojimus, susijusius su PNŪ, ir pateikė tai įrodančius dokumentus.

13. Jei pareiškėjas naudojasi kredito įstaigų išduotais kreditais projektui, kuriam prašoma paramos, finansuoti ir pareiškėjui teikiama valstybės pagalba, kompensuojant dalį kredito įstaigai sumokėtų palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio, didžiausia bendra paramos, skiriamos pagal Taisyklės, ir valstybės pagalbos lėšų suma bei intensyvumas vienam projektui ir jo tinkamoms finansuoti išlaidoms negali viršyti Taisyklėse nustatytų dydžių. Tokiu atveju tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos Taisyklių reikalavimus atitinkančios ir su projekto įgyvendinimu susijusios išlaidos, patirtos po prašymo kompensuoti dalį palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio pateikimo dienos.

V. GALIMI PAREIŠKĖJAI IR PARAMOS GAVĖJAI

14. Paramos gali kreiptis pelno siekianti mikroįmonė, ūkininkas ar kaimo gyventojas, kaip apibrėžta taisyklių 4 punkte.

15. Paramos paraišką pareiškėjas teikia individualiai. Paramos paraiškos, pateiktos fizinio ar juridinio asmens kartu su partneriais, nepriimamos.

16. Paramos paraiška išregistruojama ir (arba) vietos projekto finansavimas nutraukiamas, jei pareiškėjas mirė po paramos paraiškos pateikimo, tačiau prieš sprendimo skirti paramą priėmimą.

17. Vietos projekto vykdytojui:

17.1. netekus ilgalaikio profesinio darbingumo, jis savo visas teises ir pareigas, susijusias su parama, gali perleisti kitam asmeniui tik tuo atveju, jeigu pastarasis teisių ir pareigų perėmimo metu atitinka tinkamumo gauti paramą kriterijus;

17.2. mirus, paveldėtojas gali perimti visas teises ir pareigas, susijusias su parama, tik tuo atveju, jeigu jis teisių ir pareigų perėmimo metu atitinka tinkamumo gauti paramą kriterijus.

VI. NETINKAMI PAREIŠKĖJAI

18. Pareiškėjui parama negali būti teikiama, jei:

18.1. pareiškėjas neatitinka Taisyklių V ir VII skyriuose nustatytų tinkamumo gauti paramą kriterijų;

18.2. pareiškėjas paramos paraiškoje, pridedamuose ar pagal paklausimą pateiktuose dokumentuose sąmoningai pateikė neteisingą informaciją;

18.3. pareiškėjas dėl subjektyvių priežasčių nevykdo ankstesnio projekto verslo plane užsibrėžtų tikslų ir priežiūros rodiklių. Tokiu atveju jis netenka teisės kreiptis paramos pagal investicines priemones iki tol, kol bus pašalinti veiklos trūkumai;

18.4. pareiškėjas, siekdamas palankaus sprendimo, bandė daryti įtaką strategijos vykdytojui, Agentūrai arba ministerijai;

18.5. yra priimtas galutinis sprendimas dėl:

18.5.1. pareiškėjo, ketinusio gauti arba gavusio paramą iš SAPARD, Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo, EŽŪFKP, Žuvininkystės orientavimo finansinio instrumento, Europos žuvininkystės fondo ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, paramos teikimo ar paramos sutarties sąlygų pažeidimo. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į paramą vienerius metus nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos;

18.5.2. paramos neskyrimo ar paramos mokėjimo nutraukimo dėl padaryto pažeidimo. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į paramą vienerius metus nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos;

18.5.3. pareiškėjo įvykdytos nusikalstamos veikos ar administracinio teisės pažeidimo, susijusio (-ių) su parama. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į paramą dvejus metus nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos.

VII. TINKAMUMO GAUTI PARAMĄ KRITERIJAI

19. Tinkamumo gauti paramą pagal Priemonę kriterijai:

19.1. paramos paraišką pateikia subjektas, įvardytas galimu pareiškėju Taisyklių V skyriuje ir neatitinkantis Taisyklių 18 punkte numatytų atvejų;

19.2. vietos projektas atitinka Priemonės tikslus, kaip nurodyt šių taisyklių 6 punkte;

19.3. pareiškėjas užtikrina, kad projekte numatytos išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų nacionalinių programų, ES fondų, kitų tarptautinių programų ir fondų;

19.4. pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondui;

19.5. pareiškėjas tvarko ir (arba) įsipareigoja tvarkyti buhalterinę apskaitą Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme (Žin., 2001, Nr. [99-3515](#)), Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme (Žin., 2001, Nr. [99-3516](#); 2008, Nr. [79-3098](#)) ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka bei vadovaujasi ir (arba) įsipareigoja vadovautis galiojančiais Verslo apskaitos standartais, skelbiamais viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos interneto svetainėje (www.aat.lt). Kartu su paramos paraiška pateikiami finansinių ataskaitų rinkiniai (pelno (nuostolio) ir balanso ataskaitos):

19.5.1. veiklą vykdančios ūkio subjektai pateikia ataskaitinių ir praėjusių ataskaitinių metų finansines ataskaitas;

19.5.2. nauji ūkio subjektai pateikia ataskaitinių metų finansines ataskaitas (jei yra) arba ūkinės veiklos pradžios balansą;

19.6. pareiškėjas užtikrina tinkamą projekto finansavimo šaltinį – skolintas lėšas, paramos lėšas, iš projekte numatytos veiklos gautinas lėšas, – kuris turi būti pagrįstas verslo plano (projekto aprašo) finansinių ataskaitų duomenimis ir nurodytas paramos paraiškoje. Skolintos lėšos finansuojant projektą negali sudaryti daugiau kaip 90 proc. projekto vertės (su pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM)). Ne mažiau kaip 10 proc. projekto vertės (su PVM) turi sudaryti privačios pareiškėjo lėšos. Skolintos lėšos pagrindžiamos su paramos paraiška pateikiant dokumentus,

įrodančius paskolos suteikimo galimybę. Iki sprendimo skirti paramą priėmimo, jei projekto dalis įgyvendinama skolintomis lėšomis, pareiškėjas Kupiškio VVG turi pateikti pasirašytą paskolos sutartį ar susitarimą dėl paskolos suteikimo projekto daliai finansuoti arba raštu patvirtinti, kad projektą ar atitinkamą projekto dalį įgyvendins nuosavomis lėšomis. Jei projekto dalis įgyvendinama skolintomis lėšomis, sprendimas skirti paramą turi būti priimtas ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo projekto vertinimo pabaigos (VVG pranešimo apie VVG valdymo organo, turinčio sprendimų priėmimo teisę, sprendimo skirti paramą projektui įgyvendinti gavimo dienos). Pasibaigus projekto vertinimui ir VVG valdymo organui, turinčiam sprendimų priėmimo teisę, priėmus sprendimą skirti paramą vietas projektui finansuoti ir šį sprendimą patvirtinus Agentūrai, VVG apie tai turi informuoti pareiškėją ir priminti apie iki sprendimo skirti paramą priėmimo dienos privalomus pateikti dokumentus. Pareiškėjas, per 6 mėnesių laikotarpį nuo projekto vertinimo pabaigos (VVG pranešimo apie VVG valdymo organo, turinčio sprendimų priėmimo teisę, sprendimą skirti paramą vietas projektui įgyvendinti gavimo dienos) nepateikęs nurodytų dokumentų, praranda teisę gauti paramą projektui įgyvendinti. VVG ir Agentūra neatsako už kreditoriaus turimų lėšų patikimumą, realumą, prievolių vykdymą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ir už kreditoriaus ir paskolos gavėjo įsipareigojimų nevykdymą. Pareiškėjas, iki paramos paraiškos pateikimo nevykęs jokios ūkinės komercinės veiklos, ūkinės veiklos pradžios balanse nurodo turimas lėšas, skirtas veiklai vykdyti. Atsakomybė už nurodytas turimas lėšas tenka pareiškėjui;

19.7. pareiškėjas projekte numatyta ne žemės ūkio veiklą vykdo ir (arba) įsipareigoja vykdyti Kupiškio rajono kaimo vietovėje, t. y.:

19.7.1. vietovėje, kurios gyventojų skaičius neviršija šešių tūkstančių;

19.7.2. kaime, miestelyje ar mieste, kuriame gyvena ne daugiau kaip trys tūkstančiai gyventojų, jei teikia paraišką kaimo turizmo ir (arba) turistinės stovyklos paslaugoms teikti. Parama kaimo turizmo sodybai ar turistinei stovyklai, kuriamai arba plėtojamai sodo bendrijai priklausančioje žemėje, neteikiama.

19.8 Jei projekte numatyta organizuoti mobiliųjų mažmeninės prekybos paslaugų laikinosiose prekyvietėse teikimą, pareiškėjo būstinė (biuras, pagrindinė parduotuvė, sandėliai ar pan.) turi būti įregistruota ir veikti kaimo vietovėje. Jei mažmeninė prekyba, kuriai organizuoti prašoma paramos, bus vykdoma parduotuvėse ar nuolatinėse prekyvietėse, jos turi būti įregistruotos ir veikti kaimo vietovėse;

19.9. nekilnojamasis turtas (pastatai, statiniai ir (arba) patalpos, kuriuose numatyta įgyvendinti projektą ir (arba) kur įsikūrusi ir registruota pareiškėjo buveinė), į kurią investuojama ir (arba) kuriame numatyta įgyvendinti projektą, vietos paraiškos pateikimo dieną priklauso pareiškėjui nuosavybės teise, sutuoktinių bendrosios dalinės arba sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Žemė po naujai statomais ir (arba) rekonstruojamais pastatais, statiniais ir (arba) patalpomis priklauso pareiškėjui arba jo sutuoktiniui nuosavybės teise, sutuoktinių bendrosios dalinės arba sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba yra pareiškėjo nuomojama, arba kitaip užsitikrinamas teisėtas naudojimas ja ne trumpiau kaip septynerius metus nuo paramos paraiškos užregistravimo VVG dienos. Žemės nuomos ar kito teisėto naudojimosi ja sutartis, taip pat rekonstruojamų pastatų, statinių ir (arba) patalpų nuosavybės dokumentai Nekilnojamojo turto registre turi būti įregistruoti iki sprendimo skirti paramą priėmimo dienos;

19.10. tokiu atveju, kai Taisyklių 19.9 punkte minimas nekilnojamasis turtas (išskyrus naujai statomus pastatus, statinius ir (arba) patalpas) priklauso sutuoktiniui (-iams), pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausančią nekilnojamąją turtą ir plėtoti verslo plane (projekto apraše) numatyta veiklą ne trumpiau kaip septynerius metus nuo paramos paraiškos užregistravimo VVG dienos;

19.11. tokiu atveju, kai Taisyklių 19.9 punkte minimas žemės sklypas priklauso pareiškėjui ir (arba) jo sutuoktiniui su kitais asmenimis, pateikiamas rašytinis bendraturčio (-ių) sutikimas investuoti į jam (jiems) kartu su pareiškėju ir (arba) jo sutuoktiniu priklausančią turtą ir plėtoti verslo plane (projekto apraše) numatyta veiklą ne trumpiau kaip septynerius metus nuo paramos paraiškos užregistravimo VVG dienos;

19.12. pareiškėjas įsipareigoja, esant draudimo paslaugų prieinamumui, apdrausti turtą, kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudota parama, ne trumpesniai kaip penkerių arba, projektą įtraukus į rizikingų projektų sąrašą, septynerių metų laikotarpiui nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos: projekto įgyvendinimo laikotarpiui – didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų, o įgyvendinus projektą – likutine verte, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas. Įvykus draudžiamajam įvykiui pareiškėjas, vietos projekto vykdytojas įsipareigoja kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 10 darbo dienų apie tai pranešti VVG. Reikalavimas apdrausti turtą gali būti netaikomas, jei pareiškėjas įrodo, kad apdrausti paramos lėšomis įgytą ar sukurtą turtą nėra galimybių ir kartu su mokėjimo prašymu pateikia bent tris šį faktą patvirtinančius oficialius skirtingų draudimo įmonių atsisakymo suteikti draudimo paslaugas raštus. Tokiu atveju pareiškėjas, teikdamas paramos paraišką, privalo įsipareigoti, jog, įvykus įvykiui, kurio metu buvo sunaikintas projekto lėšomis įsigytas ar sukurtas turtas, Agentūrai sugrąžins projekto įgyvendinimui skirtą paramos lėšų dalį;

19.13. pareiškėjas įsipareigoja be rašytinio Kupiškio r. VVG ir Agentūros sutikimo bent penkerius arba, projektą įtraukus į rizikingų projektų sąrašą, septynerius metus nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos nekeisti remiamos veiklos pobūdžio, projekto įgyvendinimo reikalavimų ir nuosavybės formos, neparduoti, neįkeisti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui už paramos lėšas įgytos nuosavybės, nenutraukti projekte numatytos vykdyti veiklos, nekeisti projekto įgyvendinimo vietos. Leidimą įkeisti turtą kredito įstaigoms Kupiškio VVG ir Agentūra gali suteikti tik tiems vietos projekto vykdytojams, kurie paramos paraiškoje kredito įstaigos suteiktą paskolą įvardijo kaip vieną iš projekto finansavimo šaltinių. Kupiškio VVG ir Agentūros sprendimu pareiškėjui gali būti leista įkeisti paramos lėšomis įsigytą turtą tik tai kredito įstaigai, kuri suteikė paskolą projektui įgyvendinti. Už paramos lėšas įsigytas turtas negali būti įkeistas kitiems paskolas projektui įgyvendinti suteikusiems fiziniams ar juridiniams asmenims;

19.14. visos investicijos atitinka EB darbo saugos reikalavimus, kaip nurodyta Techniniame reglamente „Mašinų sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 (Žin., 2000, Nr. [23-601](#); 2007, Nr. [129-5249](#)), ir Elektrotechninių gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos standartizacijos departamento direktoriaus 1999 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. 351/61 (Žin., 1999, Nr. [90-2663](#); 2001, Nr. [54-1932](#));

19.15. investicijos atitinka gyvūnų gerovės, veterinarijos, higienos, maisto kokybės reikalavimus (šis reikalavimas netaikomas, jei numatytos investicijos neturi įtakos minėtų reikalavimų laikymuisi);

19.16. pareiškėjas verslo plane (projekto apraše), kuris yra Taisyklių 1 priede pateikiamos pavyzdinės paramos paraiškos formos sudedamoji dalis, įrodo, kad ūkio subjektas atitinka ekonominio tinkamumo įvertinimo rodiklių reikšmes, kaip nurodyta Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3D-350 (Žin., 2009, Nr. [59-2335](#); 2010, Nr. [48-2364](#));

19.17. jei projekte numatyti statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio remontas) ir (arba) infrastruktūros projekto įgyvendinimo vietoje kūrimo darbai, pateikiami šie dokumentai:

19.17.1. numatytiems statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas) ir (arba) infrastruktūros kūrimo darbams, vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 (Žin., 2005, Nr. [4-80](#); 2010, Nr. [158-8069](#)) (toliau – Statybos techninis reglamentas STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“), nuostatomis, parengtas statinio statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto techninis projektas (statinio projekto bendroji, sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys) ir išduotas statybą leidžiantis dokumentas (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d., – statinio techninis projektas (statinio projekto bendroji,

architektūros, technologijos, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo ir sklypo plano dalys) ir statybos leidimas) Kupiškio VVG pateikiami kartu su paramos paraiška arba, negavus statybą leidžiančio dokumento iki paramos paraiškos pateikimo, vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu.

19.17.2. Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas kultūros paveldo objekto ar saugomoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška arba vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu pareiškėjas turi pateikti Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 2001, Nr. [101-3597](#)) ir susijusiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka atsakingų institucijų suderintą supaprastintą statybos ar rekonstravimo projektą arba kapitalinio remonto aprašą (tuo atveju, jei nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statybos kultūros paveldo objekto ar saugomoje teritorijoje dokumentai pradėti rengti iki 2010 m. spalio 1 d., turi būti pateiktas supaprastintas statinio projektas).

19.17.3. Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas nebus vykdomi kultūros paveldo objekto ar saugomoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška pareiškėjas turi pateikti kitus bendruosius projektinius dokumentus.

19.17.4. Jei projekte numatyti paprastojo remonto darbai, kartu su paramos paraiška pateikiamas paprastojo remonto projektas (aiškinamasis raštas, paprastojo remonto darbų kiekių žiniaraštis su technine specifikacija, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis).

19.17.5. Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis, parengta, vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 701 (Žin., 2004, Nr. [50-1675](#)), nuostatomis, į statinio techninį projektą įtraukiama tik tuo atveju, jei tai yra privaloma vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis;

19.17.6. jei nėra galimybės Taisyklių 19.17.1-19.17.4 punktuose nurodytų dokumentų pateikti kartu su paramos paraiška, paramos paraiškos pateikimo momentu turi būti pateiktas projektinis pasiūlymas (brėžinys, sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, jų eksplikacija ir projektuojamų statinių pagrindiniais matmenimis plane ir aukščiais, aiškinamasis raštas) su statybos išlaidų vertės skaičiavimu. Jei pareiškėjas Taisyklių 19.17.1-19.17.4 punktuose išvardytus dokumentus teikia su paramos paraiška, šiame Taisyklių punkte išvardytų dokumentų atskirai pateikti nereikia;

19.17.7. jei, nustatant investicijų vertę, nesivadovaujama statinių didžiausiais įkainiais, nurodytais Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės didžiausiųjų įkainių nustatymo metodikoje, statinių techniniuose projektuose numatytiems investicijoms pagrįsti turi būti pateikta statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis (projektinės sąmatos), kuri turi būti patvirtinta atestuoto tai veiklos sričiai statinio projekto dalies vadovo parašu;

19.17.8. jei projekte numatyta naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio remontas, tačiau jiems paramos neprašoma, Taisyklių 19.17.1-19.17.7 punktuose nurodyti reikalavimai netaikomi.

19.18. pareiškėjas fizinis asmuo turi Nuolatinio Lietuvos gyventojų individualiosios veiklos, numatytos projekte, vykdymo pažymą, išduotą vadovaujantis Nuolatinio Lietuvos gyventojų individualiosios veiklos vykdymo ir nenuolatinio Lietuvos gyventojų nuolatinės bazės įregistravimo Lietuvoje pažymų išdavimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 373 (Žin., 2003, Nr. [1-31](#); 2009, Nr. [136-5967](#)), arba verslo liudijimą, išduotą Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1797 (Žin., 2002, Nr. [112-4992](#); 2005, Nr. [138-4971](#)), nustatyta tvarka. Jei paramos prašoma šeimos verslui plėtoti, su paramos paraiška pareiškėjas privalo pateikti verslo liudijimą ar kitą pagrindžiantį dokumentą, kuriame būtų įrašytas (-i) šeimos narys (-iai). Naujai pradedamos ne žemės ūkio veiklos atveju Nuolatinio Lietuvos gyventojų individualiosios veiklos, numatytos projekte, vykdymo pažymą arba verslo liudijimą pareiškėjas privalo pateikti ne vėliau kaip su paskutiniu mokėjimo prašymu;

19.19. jei projekte numatyta vykdyti licencijuotą veiklą ar veiklą, kuriai vykdyti turi būti išduotas leidimas, arba jei projektas skirtas tradiciniams amatams puoselėti, pareiškėjas licenciją, leidimą arba, pradėdamas naują tradicinių amatų puoselėjimo veiklą, tautinio paveldo produkto (-ų) sertifikatą (-us), išduotą (-us) vadovaujantis Sertifikavimo taisyklėmis, Kupiškio VVG įsipareigoja pateikti ne vėliau kaip su paskutiniu mokėjimo prašymu. Tautinio paveldo produkto (-ų) sertifikatas (-ai) turi būti išduotas (-i) pareiškėjui;

19.20. jei paramos prašoma mažmeninei prekybai vykdyti, parama netaikoma toms investicijoms, kurios susijusios su prekyba alkoholio ir tabako gaminiais. Pareiškėjas, besikreipiantis paramos minėtai veiklai plėtoti, turi įsipareigoti, kad prekyba alkoholio ir tabako produktais jam priklausančioje parduotuvėje ir (arba) prekybos vietoje nevykdoma arba vykdoma atskirtose patalpose, kurioms įrengti ir (arba) jas rekonstruoti ar kapitaliai remontuoti paramos neprašoma;

19.21. pareiškėjas yra kompetentingas projekte numatytos veiklos srityje, t. y. tenkinamas bent vienas iš šių reikalavimų:

19.21.1. yra įgijęs arba siekia įgyti (šiuo metu studijuoja) išsilavinimą, profesinę kvalifikaciją arba yra išklauses (šiuo metu studijuoja) švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo ar papildomos kompetencijos įgijimo programą (-as), susijusią (-ias) su projekte numatyta veikla, arba Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatyme (Žin., 1996, Nr. [84-2002](#); 2010, Nr. [137-7002](#)) nustatyta tvarka jam yra suteiktas meno kūrėjo statusas už nuopelnus projekte numatytos vykdyti veiklos srityje;

19.21.2. iki paramos paraiškos pateikimo užsiima konkrečia, projekte numatyta ne žemės ūkio veikla;

19.21.3. įsipareigoja nuo sprendimo skirti paramą priėmimo projekto įgyvendinimo laikotarpiu kelti kvalifikaciją verslumo srityje, t. y. išklausti ne mažiau kaip 16 val. kursus, susijusius su verslumo ugdymu, ir pateikti tai patvirtinantį pažymėjimą iki projekto įgyvendinimo pabaigos (ne vėliau kaip su paskutiniu mokėjimo prašymu);

19.22. pareiškėjas įsipareigoja ne vėliau kaip per 10 darbo dienų pranešti Kupiškio VVG apie bet kurių duomenų, nurodytų pateiktoje ir užregistruotoje paramos paraiškoje, taip pat apie savo rekvizitų pasikeitimus, įskaitant šeimines padėties pasikeitimus.

VIII. TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

20. Projekto įgyvendinimo trukmė turi būti nurodyta paramos paraiškoje ir negali viršyti 15 mėnesių nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos.

21. Projekte turi būti numatytos ir paramos paraiškoje nurodytos visos išlaidos, susijusios su projekto įgyvendinimu ir numatyta vykdyti veikla. Perkamos prekės turi būti naujos, nenaudotos, atitinkančios Lietuvos Respublikos ir ES tiesės aktų nustatytus reikalavimus. Paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamomis finansuoti pripažintos ir būtinos projektui įgyvendinti išlaidos, neviršijančios numatyto paramos dydžio ir intensyvumo, patirtos laikantis Bendrosiose taisyklėse nustatytų pirkimo procedūrų. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti aiškiai išvardytos pagal išlaidų kategorijas, o ne pateikiamos bendra suma. Jei iki paramos paraiškos pateikimo prekių, paslaugų ir (arba) darbų pirkimai neatlikti, tinkamų finansuoti išlaidų sumai pagrįsti turi būti pateikiamas bent vienas komercinis pasiūlymas arba viešai tiekėjų pateikta informacija (internete, reklaminėje medžiagoje ir pan.).

22. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos:

22.1. būtinos projektui vykdyti ir numatytos paramos paraiškoje;

22.2. bendrosios išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su projekto parengimu ir administravimu, ir išlaidos, pareiškėjo patirtos įgyvendinant projektą. Bendrosios išlaidos turi būti patirtos ne anksčiau kaip prieš dvejus metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos. Išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama projektui neskiriama arba jei jos padarytos nesilaikant Bendrosiose taisyklėse nurodytų pirkimo procedūrų;

22.3. faktiškai patirtos, įtrauktos į vietos projekto vykdytojo apskaitą ir kurios gali būti nustatytos, pagrįstos ir patvirtinamos išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų originalais arba Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka patvirtintomis kopijomis.

23. Išperkamosios nuomos būdu įsigytas projektui įgyvendinti reikalingas turtas turi tapti vietos projekto vykdytojo nuosavybe iki projekto įgyvendinimo pabaigos. Jei įsigyjamos teisės aktu nustatyta tvarka privalomos registruoti naujos motorinės kelių transporto priemonės, vidaus vandenų transporto priemonės ir (arba) kita įranga, ir (arba) technika, nurodyta tinkamų finansuoti išlaidų sąraše, pateiktame Taisyklių 24 punkte, buvo įregistruota juridinio asmens, vykdančio šių transporto priemonių ar kitos įrangos ir (arba) technikos pardavimo veiklą, vardu, pareiškėjas turi pateikti to juridinio asmens raštišką patvirtinimą, įrodantį, kad transporto priemonė ir (arba) kita įranga, ir (arba) technika nebuvo eksploatuota.

24. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos:

24.1. projekte numatyta veikla vykdyti skirtų pastatų, statinių ir (arba) patalpų nauja statyba, rekonstravimas ir (arba) remontas. Projekte numatyta veikla vykdyti skirtų pastatų, statinių ir (arba) patalpų naują statybą, rekonstravimą ir (arba) remontą atliekant ūkio būdu, finansuojamas tik naujų statybinių medžiagų įsigijimas;

24.2. naujos technikos ir įrangos, baldų, skirtų projekto reikmėms, įsigijimas ir įrengimas projekto įgyvendinimo vietoje, prie kurių priskiriama:

24.2.1. kompiuterinė ir programinė įranga, pramoniniai spausdintuvai, daugiafunkciai spausdinimo prietaisai;

24.2.2. motorinės kelių transporto priemonės (išskyrus Taisyklių 25.3.1 ir 25.3.4 punktuose nurodytus atvejus), atsižvelgiant į jų kategorijas, klases ir joms priskirtus kėbulų tipų kodus, nustatytus vadovaujantis Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimais, patvirtintais Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 2B-479 (Žin., 2008, Nr. [141-5606](#)) (toliau – Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimai);

24.2.3. vidaus vandenų transporto priemonės (išskyrus Taisyklių 25.3.2 punkte nurodytus atvejus), atsižvelgiant į jų klasifikavimą, nustatytą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodeksu (Žin., 1996, Nr. [105-2393](#)), ir tik tais atvejais, kai šios priemonės susijęs su projekte numatytų paslaugų teikimu;

24.2.4. kita projektui įgyvendinti ir projekte numatyta veikla vykdyti būtina technika ir (arba) įranga, baldai;

24.3. infrastruktūros kūrimas projekto įgyvendinimo vietoje (apšvietimo, privažiavimo įrengimo sklypo, kuriame įgyvendinamas projektas, ribose, vandens tiekimo (įskaitant vandens gręžinį) ir nuotekų šalinimo sistemos įrengimo ir (arba) sutvarkymo, daugiamečių augalų įsigijimo, rekreacinės infrastruktūros vietos projekto įgyvendinimo vietoje, būtinos kaimo turizmo ir (arba) turistinių stovyklų paslaugoms teikti, ir kitos su projekto įgyvendinimu susijusios infrastruktūros kūrimo ar gerinimo darbų išlaidos);

24.4. interneto svetainės sukūrimas;

24.5. bendrosios išlaidos. Finansuojama bendrųjų išlaidų suma be PVM negali būti didesnė kaip:

24.5.1. 7 000 Lt (septyni tūkstančiai litų), išskyrus 24.5.2. punkte numatytą atvejį;

24.5.2. tuo atveju, kai projekte yra numatyti naujos statybos, rekonstrukcijos ir (arba) remonto darbai, kuriems pareiškėjas paršo paramos ir kuriems vykdyti būtina parengti techninę dokumentaciją, finansuojama bendrųjų išlaidų suma be PVM negali būti didesnė kaip 10 000 Lt (dešimt tūkstančių litų).

24.6. projekto viešinimo išlaidos, atliekamos vadovaujantis Informavimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą ir suteiktos paramos viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 3D-191 (Žin., 2007, Nr. [48-1868](#)).

25. Netinkamos finansuoti išlaidos:

25.1. nenumatytos projekte, nesusijusios su projektu ir remiama veikla, neatitinkančios Taisyklėse nustatytų reikalavimų ir neįvardytos Taisyklių 24 punkte;

25.2. trumpalaikio turto įsigijimo išlaidos, išskyrus naujų statybinių medžiagų įsigijimo išlaidas;

25.3. išlaidos, patirtos įsigyjant šias transporto priemones:

25.3.1. motorines kelių transporto priemones, priklausančias L kategorijai ar jai prilyginamas (mopedus, motociklus, triračius, keturračius motociklus, bagius, kartingus ir pan.), taip pat priklausančias M kategorijai ir jai priskiriamų kėbulų tipams (išskyrus autokatafalkus), N kategorijai priskiriamų kėbulų tipams, kurių kodai – BAE, BAF, BAG, BAH, BAM, BC, BD, BAN, BAR, BAS, G kategorijai ir jai priskiriamų kėbulų tipams, O kategorijai priskiriamas transporto priemonės, kurių kodas – DD, ir specialiosios paskirties transporto priemonės, kurių kodai – SA, SB, SC, SE, SH, SJ, SN, SR, ST ir SZ, kaip nurodyta Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose;

25.3.2. vidaus vandenų transporto priemonės, priskiriamas žvejybos laivams, mažiesiems laivams, pramoginiams laivams, sportiniams laivams, asmeniniams laivams (vandens motociklams), kaip nurodyta Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekse;

25.3.3. visų tipų orlaiviams priskiriamus aparatus (mašinas), kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#)) ir kituose tai reglamentuojančiuose teisės aktuose;

25.3.4. žemės ir miškų ūkio traktorius, R kategorijos traktorines priekabas ir S kategorijos prikabinamąsias mašinas, išvardytas Žemės ir miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir prikabinamųjų mašinų atitikties įvertinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 3D-685 (Žin., 2005, Nr. [4-84](#));

25.4. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas ir nesilaikant pirkimo procedūrų, nurodytų Bendrosiose taisyklėse;

25.5. išlaidos, viršijančios Ministerijos nustatytus didžiausiuosius įkainius. Jeigu pagal pateiktus komercinius pasiūlymus išlaidų vertė yra didesnė už nustatytus didžiausiuosius įkainius, finansuojama pagal nustatytus didžiausiuosius įkainius. Jei pagal pateiktus komercinius pasiūlymus išlaidų vertė yra mažesnė negu pagal nustatytus didžiausiuosius įkainius, finansuojama pagal pasiūlyme pateiktą kainą;

25.6. žemės pirkimo ir (arba) nuomos išlaidos, išlaidos, susijusios su nuomos sutartimi, turto nuomos mokestis, palūkanų mokėjimo, netiesioginės išlaidos, draudimo įmokos;

25.7. gyvūnų, vienmečių augalų įsigijimo išlaidos;

25.8. išlaidos, padengtos naudojant finansų inžinerijos priemones, finansuotas iš ES struktūrinių fondų lėšų, taip pat paramos lėšas, finansuojamas iš kitų nacionalinių programų, ES struktūrinių fondų, bet kurio kito ES ir (arba) tarptautinio fondo lėšų;

25.9. išlaidos reklamai, skirtai ne projektui viešinti;

25.10. išlaidos, skirtos savininko reikmėms (gyvenamosioms ir higienos patalpoms, infrastruktūrai, technikai bei įrangai ir pan.);

25.11. išlaidos, skirtos prekybos vietoms nuolatinėse prekyvietėse ar parduotuvėms ne kaimo vietovėse įrengti (įskaitant naujų pastatų, statinių ir (arba) patalpų naują statybą, rekonstravimą, remontą, o parduotuvių įrengimo atveju – ir būtinos įrangos įsigijimą ir įrengimą ne kaimo vietovėse);

25.12. turtas, kurio valdymo (naudojimo) teisė pareiškėjui apribota (turtas areštuotas).

26. Pirkimo ir (arba) importo PVM, kurį pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. [35-1271](#)) vietos projekto vykdytojas turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į atskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

IX. PARAMOS PARAIŠKŲ PILDYMO, TEIKIMO, REGISTRAVIMO IR VERTINIMO TVARKA

27. Paramos paraiškos forma pateikiama Taisyklių [1 priede](#). Paraiškų formos skelbiamos Agentūros interneto tinklalapyje www.nma.lt ir Kupiškio VVG tinklalapyje www.kvvg.lt.

28. Paramos paraiška ir dokumentai turi būti pildomi lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos paramos paraiškos ir jų priedai nepriimami.

29. Paramos paraiška ir jos priedai turi būti pateikti spausdintine forma (surinkti kompiuteriu). Ranka užpildytos paramos paraiškos nepriimamos. Prie paramos paraiškos turi būti pateiktas elektroninis paramos paraiškos variantas (įrašytas į elektroninę laikmeną).

30. Paramos paraiškas priima iš pareiškėjų ir registruoja Kupiškio r. VVG paskirtas atsakingas asmuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbime nurodytu adresu: Gedimino g. 27, Kupiškis.

31. Paramos paraiška ir (arba) papildomi dokumentai turi būti pateikti pareiškėjo asmeniškai arba per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., paštu, per kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu ir t. t.) arba kitais adresais pateiktos paramos paraiškos nepriimamos.

32. Turi būti pateikiamas vienas originalus paramos paraiškos ir reikalaujamų prie paramos paraiškos pridedamų dokumentų originalų ir/ar kopijų, patvirtintų VPS administravimo taisyklėse nustatyta tvarka, egzempliorius. Pateikiami paramos paraiška ir pridedami dokumentai turi būti susegti į segtuvą.

33. Pareiškėjas privalo pasirašyti kiekvieną paramos paraiškos ir pridedamų dokumentų lapą.

34. Apribojimai, taikomi pareiškėjui, po paramos paraiškos užregistravimo VVG ketinančiam pakeisti paramos paraiškoje nurodytus duomenis (numatytas investicijas ir prašomą paramos sumą), ar papildomos informacijos teikimo po paramos paraiškos užregistravimo Kupiškio VVG tvarka nustatyti VPS administravimo taisyklėse.

35. Paramos paraiškų vertinimas atliekamas VPS administravimo taisyklių nustatyta tvarka. Paramos paraiškos gali būti pradėtos vertinti nelaukiant paramos paraiškų priėmimo termino pabaigos. Paramos paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 40 d. d. nuo jos užregistravimo Kupiškio r. VVG dienos. Į 40 d. d. paramos paraiškų vertinimo terminą neįskaičiuojami paklausimų pareiškėjui bei patikrų vietoje atlikimo terminai.

36. Užregistravus paramos paraišką, pirmiausia atliekamas administracinės atitikties tikrinimas, kuris negali trukti ilgiau kaip 5 darbo dienas. Paramos paraiškų administracinės atitikties tikrinimas atliekamas VPS administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

X. PARAMOS PARAIŠKŲ PIRMUMO VERTINIMAS

37. Paramos paraiškų pirmumo vertinimas atliekamas VPS administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

38. Projektų atrankos pirmumo kriterijai:

38.1. pareiškėjas nėra gavęs ES investicinės paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai (pagal BPD ir Programą);

38.2. prašoma paramos sertifikuotų tradicinių amatų plėtrai;

38.3. įgyvendinus projektą sukuriama daugiau darbo vietų (ne mažiau kaip 3 metus po projekto įgyvendinimo pabaigos metų vidutinis metų sąrašinis įdarbintų darbuotojų skaičius ir (arba) verslo liudijime įrašytų asmenų skaičius turi būti ne mažesnis kaip nurodyta paramos paraiškoje);

38.4. projekte numatyta vykdyti veikla – šeimos verslas (bent vienas kaimo gyventojas, veiklą vykdančio pagal verslo liudijimą ar individualiosios veiklos pažymą, pagalbininkas yra šeimos narys, t. y. sutuoktinis, tėvas, motina, vaikas nuo 14 metų, globojamas, globėjas (rūpintojas).

39. Jeigu paramos paraiškoje ir (arba) jos prieduose nėra duomenų, leidžiančių nustatyti pareiškėjo atitiktį projektų atrankos pirmumo kriterijui, laikoma, kad pareiškėjas jo neatitinka.

XI. PARAMOS PARAIŠKŲ TVIRTINIMAS

40. Kupiškio r. VVG, įvertinusi paramos paraiškas, parengia nustatytos formos paramos paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę ir nustatytos formos atskirų paramos paraiškų vertinimo ataskaitas ir teikia jas Kupiškio r. VVG valdymo organui, turinčiam sprendimų priėmimo teisę, svarstyti.

41. Kupiškio r. VVG valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, svarsto, kuriuos projektus finansuoti, ir dėl finansuotinių arba nefinansuotinių projektų priima sprendimą.

42. Sprendimas dėl paramos skyrimo patvirtinamas Agentūros direktoriaus įsakymu.

43. Priėmus ir patvirtinus sprendimą skirti paramą, pareiškėjas tampa vietos projekto vykdytoju. Vietos projekto vykdymo sutartis nesudaroma.

44. Kupiškio r. VVG apie sprendimą dėl paramos skyrimo (sprendimą patvirtinus Agentūrai) ar neskyrimo informuoja pareiškėjus el. paštu per **5 darbo dienas** nuo sprendimo priėmimo dienos (tuo atveju, jeigu priimamas sprendimas neskirti paramos) arba per **5 darbo dienas** nuo Agentūros sprendimo patvirtinti VVG priimtą sprendimą skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti gavimo dienos (tuo atveju, jeigu priimamas sprendimas skirti paramą ir Agentūra sprendimą patvirtina), pridėdama sprendimo išrašą ir sprendimo apskundimo tvarką.

45. Informacija apie administracinės atitikties, tinkamumo skirti lėšas vietos projektams įgyvendinti vertinimo reikalavimus atitikusias vietos projektų paraiškas bei priimtus ir įsigaliojusius – Agentūros patvirtintus – sprendimus skirti paramos lėšas vietos projektams įgyvendinti skelbiama KVVVG interneto svetainėje www.kvvg.lt.

XII. PIRKIMO PROCEDŪROS

46. Vietos projektų vykdytojai prekių, paslaugų ar darbų pirkimą privalo organizuoti vadovaudamiesi VPS administravimo taisyklių nuostatomis.

XIII. MOKĖJIMO PRAŠYMO TEIKIMO, ADMINISTRAVIMO IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

47. Vietos projekto vykdytojas po kiekvieno projekto įgyvendinimo etapo, kaip numatyta paramos paraiškoje, rengia ir Kupiškio r. VVG teikia nustatytos formos mokėjimo prašymą. Jei projekte numatytos statybos, jos turi būti vykdomos vienu etapu be tarpinių mokėjimų, tačiau jei technologiškai statybas galima išskirti į kelis etapus, gali būti teikiami keli mokėjimo prašymai. Jei numatyta kelių atskirų pastatų ir (arba) statinių statyba, ji gali būti vykdoma keliais etapais, ir mokėjimo prašymas teikiamas baigus kiekvieną statybų etapą.

48. Mokėjimo prašymo forma ir informacija apie pridedamus dokumentus pateikiama Taisyklių [2 priede](#) ir skelbiamos Kupiškio r. VVG tinklalapyje www.kvvg.lt.

49. Vietos projekto vykdytojas mokėjimo prašymą ir susijusius dokumentus turi užpildyti lietuvių kalba. Kita kalba užpildyti mokėjimo prašymai ir dokumentai nepriimami.

50. Vietos projekto vykdytojas turi pateikti vieną mokėjimo prašymo egzempliorių ir ataskaitinio laikotarpio išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų bei kitų reikiamų dokumentų originalus arba kopijas, patvirtintas VPS administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Kiekvienas mokėjimo prašymo ir jo priedų lapas turi būti patvirtintas paramos gavėjo parašu.

51. Mokėjimo prašymai turi būti pateikti laiku (paramos paraiškoje numatytais terminais), asmeniškai ar per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., paštu, faksu arba elektroniniu paštu) arba kitais adresais pateikti mokėjimo prašymai nebus priimami. Mokėjimo prašymus kartu su reikalaujamais priedais iš vietos projekto vykdytojų priima ir registruoja Kupiškio r. VVG adresu: *Gedimino g. 27, Kupiškis*.

52. Pavėluotai pateikus mokėjimo prašymą taikomos sankcijos, nustatytos VPS administravimo taisyklėse. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 60 darbo dienų nuo

paramos paraiškoje nurodytų projekto įgyvendinimo etapų terminų. Vėliau pateikti mokėjimo prašymai nepriimami, išskyrus atvejus, nurodytus VPS administravimo taisyklėse ir šių Taisyklių 54 punkte.

53. Jeigu vietos projekto vykdytojas dėl pateisinamų priežasčių nori pratęsti mokėjimo prašymo teikimo terminą ar pakeisti paramos objektų paskirstymą tarp paramos dalių, jis iki paramos paraiškoje nustatyto atitinkamo termino pabaigos turi Kupiškio VVG pateikti argumentuotą prašymą dėl termino pratęsimo arba dėl paramos objektų paskirstymo tarp paramos dalių.

54. Mokėjimo prašymą pateikus pavėluotai dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, vietos projekto vykdytojas turi Kupiškio r. VVG raštu paaiškinti vėlavimo priežastis ir pateikti dokumentus, pagrindžiančius vėlavimo priežastis.

55. Vietos projekto vykdytojų atsiskaitymai su tiekėjais turi vykti tik per finansines institucijas.

56. Mokėjimo prašymai vertinami VPS administravimo taisyklėse nustatytais terminais ir tvarka.

57. *Priemonei taikomas išlaidų kompensavimo mokėjimo būdas.*

58. Taikant išlaidų kompensavimo mokėjimo būdą, vietos projekto vykdytojas pradeda įgyvendinti projektą savo lėšomis ir paramos paraiškoje nustatytu periodiškumu teikia Kupiškio r. VVG mokėjimo prašymus, kuriuose deklaruoja patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentus.

59. Vietos projekto vykdytojas gali pateikti iki keturių mokėjimo prašymų (įskaitant ir galutinį mokėjimo prašymą).

60. Baigęs įgyvendinti projektą, vietos projekto vykdytojas pateikia Kupiškio VVG galutinį mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja visas per laikotarpį nuo paskutiniojo mokėjimo prašymo patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti projekto išlaidas, ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą ([3 priedas](#)).

61. Paramos lėšos išmokamos VPS administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

XIV. VIETOS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITŲ RENGIMAS IR TEIKIMAS

62. Vietos projekto vykdytojas teikia strategijos vykdytojui šias vietos projekto įgyvendinimo ataskaitas ([3 priedas](#)):

62.1. kartu su galutiniu mokėjimo prašymu – galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą.

62.2. po vietos projekto pabaigos, kol sueis 5 (penkeri) metai nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo, per 4 (keturis) mėnesius kiekvieniems kalendoriniams metams pasibaigus – užbaigto vietos projekto metinę ataskaitą.

63. Strategijos vykdytojas, gavęs informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą, galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą arba užbaigto projekto metinę ataskaitą įvertina ją VPS administravimo taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais.

XV. VIETOS PROJEKTŲ PATIKROS

64. Strategijos vykdytojas ir Agentūra patikras vietoje atlieka VPS administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

65. Atliekant VPS administravimo taisyklėse numatytas patikras, pildomi atitinkami klausimynai ([4 ir 5 priedai](#).)

XVI. VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ PAŽEIDIMŲ ADMINISTRAVIMAS IR TAIKOMOS SANKCIJOS

66. Vietos projekto vykdytojui nesilaikant paramos suteikimo reikalavimų ir (arba) pažeidžiant paramos gavimo ir naudojimo sąlygas ir (arba) nesilaikant vietos projekto paraiškoje

numatytų reikalavimų, pažeidimų administravimas vykdomas ir taikomos sankcijos VPS administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

XIII. INFORMACIJOS TEIKIMAS PAREIŠKĖJAMS

67. Pareiškėjai gali raštu ir žodžiu pateikti strategijos vykdytojui klausimus dėl dalyvavimo įgyvendinant strategiją tvarkos ir sąlygų; dėl lėšų strategiją atitinkantiems vietos projektams įgyvendinti skyrimo sąlygų; dėl vietos projekto paraiškos, mokėjimo prašymo pildymo; ir pan. Strategijos vykdytojas turi konsultuoti pareiškėjus šiais klausimais žodžiu telefonu, raštu ir el. paštu nuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas paskelbimo dienos iki paskutinės vietos projektų paraiškų pagal kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas pateikimo dienos. Strategijos vykdytojas turi konsultuoti vietos projektų vykdytojus vietos projektų įgyvendinimo klausimais visą vietos projektų įgyvendinimo laikotarpį.

68. Pareiškėjai gali teirautis informacijos ir paaiškinimų šių strategijos vykdytojo paskirtų konsultuojančių asmenų: projektų vadovė Neringa Čemerienė, projektų administratorė Rima Aukštikalnienė, vadybininkė Dina Murnikova, buhalterė Alma Valiušienė;

68.1. telefonu: 8 459 53392, (8 656) 50534;

68.2. elektroniniu paštu: neringa.antasava@gmail.com; avaliusiene@gmail.com; murnikovadina5@gmail.com; kupiskis.lag@gmail.com.

68.3. žodžiu adresu: Gedimino g. 27, 40115 Kupiškis.

XIV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

69. Vietos projekto vykdytojui nesilaikant paramos suteikimo reikalavimų ir (arba) pažeidžiant paramos gavimo sąlygas, ir (arba) nesilaikant Taisyklėse ir paramos paraiškoje numatytų reikalavimų ir įsipareigojimų, taikomos sankcijos, numatytos VPS administravimo taisyklėse.

70. Lėšas vietos projektui įgyvendinti gavęs vietos projekto vykdytojas privalo imtis informavimo ir viešinimo priemonių, vadovaudamasis VPS administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

71. Projektinių dokumentų saugojimo reikalavimai, Kupiškio r. VVG ir (arba) Agentūros priimtų sprendimų, veiksmų ar neveikimo, susijusių su projektu, pateiktų pagal Priemonę, administravimu, vertinimu, atranka ir mokėjimo prašymų administravimu, apskundimo tvarka ir kita Taisyklėse nenurodyta informacija pateikiama VPS administravimo taisyklėse ir kituose su projektų rengimu ir įgyvendinimu susijusiuose teisės aktuose.

72. Pasikeitus Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos šių teisės aktų nuostatos.
